

การศึกษาลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชน
เพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง : กลุ่มประมงพื้นบ้าน

สืบพงศ์ ธรรมชาติ, ไพฑูรย์ มีกุล, ณรงค์ บุญช่วยขวัญ และ สุพัทธ์ พุ่มกา

สำนักวิชาศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, อ.ท่าศาลา, จ.นครศรีธรรมราช 80160

(E-mail : tsuebpon@wu.ac.th)

การวิจัยเรื่องลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อการวิจัยและพัฒนา พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง กรณีประมงพื้นบ้าน มีจุดประสงค์ที่จะรู้ว่าชาวประมงพื้นบ้านพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังมีปัญหาอะไรที่เป็นปัญหาสำคัญตามลำดับ และมีความต้องการอย่างไรบ้าง ในการวิจัยคณะผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ 3 แห่งตามสภาพภูมิศาสตร์ในเขตอำเภอปากพนัง คือ การประมงพื้นบ้านในลำน้ำเลือก บ้านบางด้วน ตำบลปากแพรก การประมงปากอ่าว เลือกบ้านต้นหาด ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก และการประมงริมฝั่งทะเล เลือกพื้นที่บ้านหน้าโกฏี ตำบลท่าพญา ในแต่ละแห่งที่เป็นจุดพบสนทนามีผู้ทำประมงพื้นบ้านจากพื้นที่อื่นทั้งจากต่างตำบลและต่างอำเภอไปร่วมสนทนากลุ่มด้วย จึงทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำประมงพื้นบ้านอย่างทั่วถึง นอกจากนี้จะใช้การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเพื่อวิจัยแล้ว ยังใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและชัดเจน

ปัญหาที่มีความสำคัญที่ได้จากการวิจัยคือปริมาณของสัตว์น้ำในพื้นที่ต่างๆ ของการทำประมงพื้นบ้านดังกล่าวลดลงไปมาก ทำให้จับสัตว์น้ำได้น้อย มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตด้านเศรษฐกิจอย่างยิ่ง เหตุของปัญหาคือการถ่ายเทของน้ำในแม่น้ำปากพนังมีน้อย อันสืบเนื่องมาจากการเปิดประตูน้ำอุทกวิทยาประสิทธิ์เป็นเวลาน้อย เกิดความเปลี่ยนแปลงของวงจรชีวิตสัตว์น้ำปลาหลายชนิดสูญพันธุ์ไปและเกิดสภาพตื้นเขินและฝกตบชวาในลำน้ำมีมาก ทำให้น้ำเน่าเหม็นในบางพื้นที่ อันเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ กรณีของประมงพื้นบ้านริมฝั่งทะเลเหตุสำคัญที่ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลา คือเรืออวนลากขนาดใหญ่ เรืออวนรุน และเรือคันไชปู การจับปลาดังกล่าวนี้จะจับได้ปริมาณมาก สัตว์น้ำขนาดเล็กก็ถูกจับด้วย ดังนั้นจึงทำให้ปริมาณของสัตว์น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว และขาดช่วงวงจรการขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำริมฝั่งทะเล ส่วนประมงปากอ่าวทะเลที่สัตว์น้ำลดลงมีสาเหตุจากการระบายของน้ำเช่นเดียวกันกับประมงลำน้ำ และป่าชายเลนอันเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำถูกทำลายจำนวนมาก ปัญหาต่อมาคือปัญหามลพิษ ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากการใช้สารเคมีในการทำเกษตรต่างๆ ทั้งการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงกุ้ง(นากุ้ง) น้ำจากนากุ้งส่งผลต่อการเกิดสภาพน้ำเสียในแหล่งน้ำ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องน้ำใช้ อีกทั้งส่งผลกระทบต่อการใช้และการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำด้วย

ความต้องการของผู้ทำอาชีพประมงพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง คือการทำให้สภาพแหล่งน้ำพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเหมาะกับการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ เพราะจะเป็นการเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำได้ นั่นคือ การเปิดประตูน้ำอุทกวิทยาประสิทธิ์ให้มากขึ้น การดำเนินการกวดขันเรือจับปลาขนาดใหญ่ให้จริงจังกฎหมาย การทำให้ป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ดังเดิม ความต้องการต่อมาคือการควบคุมเกี่ยวกับใช้สารเคมีในการเกษตรและกรณีอื่นๆ เพราะเป็นที่มาของการลดปริมาณสัตว์น้ำและปัญหาน้ำอุปโภค ความต้องการต่อมาคือการให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน ด้วยการให้มีเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปดำเนินการในการทำอาชีพประมงพื้นบ้าน

คำหลัก : ประมงพื้นบ้าน, ประตูระบายน้ำ, วัชพืช, สัตว์ทะเล, ป่าชายเลน

แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ประเภทสิ่งพิมพ์ : รายงานการวิจัย

ผู้ประสานงาน : นุสนธ์ สงเอียด (สถาบันวิจัยและพัฒนา)

A Study of the Order of Importance of Problems and Peoples' Needs for
Research into and Development of the Pak Panang Basin Region : Local Fisheries

Suebpong THAMMACHAT, Paitoon MIKUSOL, Narong BOONSUAYKHWANE
and Supat POOPAKA

*Institute of Liberal Arts, Walailak University,
Tasala, Nakhon Si Thammarat 80160, Thailand
(E-mail : tsuebpon@wu.ac.th)*

The objective of this study of local fisheries was to find out what are the most important problems experienced by fishermen in the Pak Panang basin region, and what their needs are. The research team chose three geographical areas in *amphoe* Pak Panang: fishing in waterways, Bang Duan village, Ban Phraek district; fishing in the bay region: Ton Had village, East Pak Panang district; and fishing in the coastal region: Na Kot village, Thaphaya district. In each area where we held discussions there were fishermen from other areas, both from other districts and other *amphoe* who joined the discussion, which enabled us to gather a wide range of data. Besides the focus group discussions we also used our own observation and additional interviews in order to obtain accurate and clear information.

The important problem that we discovered from this research was the drastically reduced abundance of marine life in the areas under investigation, which resulted in much lower catches for the fishermen and which had a major effect on the people's way of life and livelihood. The reason for the problem was that lack of water flow from the Pak Panang river as a result of the *Uthokawiphatprasit* water gate, which was rarely opened. This had an effect on the life cycle of marine life. Many species of fish had disappeared, and many waterways had silted up or were clogged up by Water Hyacinth weed. This contributed to the problem of stagnant, smelly water in various areas, which in turn affected the breeding of various marine species. The reason for the reduction on marine life and in particular fish in the coastal waters was the use of large drag nets, rua lun, and rua khan sai pu. This method of fishing results in catches of very large quantities of fish, including small marine life, which has led to a rapid reduction of marine life in the area as well as affecting the breeding cycle of coastal marine species. As for fishing in the Pak Panang bay, the reason for the reduction of marine life is the same as that which occurs with the release of stagnant water in the canals and waterways. In addition, large areas of mangroves, a major breeding ground for marine life, have been destroyed. A further problem is that of pollution caused by the use of chemicals in various forms of agriculture including crop planting, raising animals, and especially shrimp farming. Water from shrimp farms results in water pollution in the waterways which leads to water use problems and also effects the breeding and growth of marine life.

4

The needs of local fishermen in the Pak Panang region are to ensure that the quality of water in the Pak Panang basin region is good enough to support the region's various marine species, so that it can increase the quantity of marine life for local fisheries. To this end the *Uthokawiphatprasi* water gate should be opened more often. The large fishing trawlers should be regulated more strictly according to the law. The mangroves should be restored to their former abundance. A further need is to control the use of chemicals in agriculture and other occupations, because it is the source of the reduction of marine life and water use problems. The next need is for financial assistance in terms of low interest loans to be made available to be used for local fisheries.

Key words: Fisheries, water gate, weed, marine life, mangroves.

Grant: TRF

Published: Research Report.

Coordinator: Nuson Song-iat (*Institute of Research and Development*)